

Johannekselainen

JOHANNEKSELAISEN PERINTEEN VAALIJA ♦ 73. VUOSIKERTA

Joulukuu 2022 ▼ nro 12

*Arkihuolesi kaikki heitä,
mieles' nuorena nousta suo!
Armas joulukuu jo kutsuu meitä
taasen muistojen suurten luo.*

Näillä sanoilla ja sävelillä aloitettiin yhteislauluhetki Paimiossa johannekselaisten seura-aktiivien tapaamisessa. Tällainen adventtiajan kokoontuminen ehti vakiintua jo **Paavo Väntsin** puheenjohtajavuosina ja sitä jatkettiin vakaasti koronavuosiin asti. Kaksi välivuotta merkitsi traditiossa kolmen vuoden taukoa ja koettiin hyväksi palata tuttuun käytäntöön. Paikalla oli johtokuntaa, toimikuntien jäseniä ja vastuurooleissa toimivia yhteensä parikymmenpäinen joukko.

Yhteislaulun vaihe oli vasta iltapuhteen jälkipuolella. Sitä ennen oli istuttu jouluaterian ääressä ja vaihdettu kuulumisia. Niitähän tämä aika tarjoaa läheltä ja kauempaa, katsoi sitten länteen tai itään. Maaailman melske vaikuttaa arkeemme – ajatuksissa olivat suljetut rajat lähellä ja rikoitut rajat etäämpänä. Oli myös iloisia kohtaamisia koettu ja uusia harrasteita avattu.

Otteita Liisan puheen- vuorosta

Johannes-Seuran seuraavaa vaihetta valmisteltiin, sillä puheenjohtajan tehtävä siirtyy vuodenvaihteessa **Janne Asolta Liisa Katajaiselle**. Seuraavassa on poimintoja tai tulkintoja Liisan mietteistä, menneestä ja tulevasta. Näitä siis illassa kuultiin:

Minulla on ilo ja kunnia toimia seurana seitsemäntenä puheenjohtajana ja olla siinä tehtävässä ensimmäinen nainen. Nykyinen puheenjohtaja Janne Aso on hoitanut tehtävää 14 vuotta. Kiitos Janne, että jaksoit näin kauan viedä eteenpäin seuraamme. Erityisen tärkeänä tehtävänäsi pidän venäläisten kanssa käytyjä neuvotteluja, jotka eivät varmasti aina olleet helppoja. Jos näitä neuvotteluja vielä joskus tulee, niin toivon, että saan turvautua apuusi. Tuollainen kausi on pitkä aika ja siihen mahtuu monenlaisia asioita, kytköksiä ja tapahtumia. Toivotan sinulle kaikkea hyvää jatkossa ja menestystä moninaisissa tehtävissäsi. Karjalaisuus ja johannekselaisuus siellä ovat mukana edelleen.

Seuran odotetuimmat tapahtumat vuosittain ovat olleet kotiseutumatkat Johannekseen. Hyvin monen henkilön suusta olen kuullut lausahduksen, ettei kesä ala ennen kuin on käyty Johanneksessa. Nyt viimeisin matka oli 2019. Korona ja Ukrainan sota veivät meidän matkamme. Tuskin enää koskaan pääsemme sinne.

Seura yhteiskuvaa rakentamassa

Paikalla adventtiajan kokoontumisessa Paimiossa oli parikymmenpäinen joukko seurana aktiivisia jäseniä.

Tuleva puheenjohtaja Liisa Katajainen.

Onko meistä enää silloin lähtijöiksi? Onko asiasta innostunutta jälkipolvea sinne lähtemään? Haikkealta tuntuu, kun keväät koittaa ja ikävä kotiseudulle valtaa mielen. Jokainen kesällä tehty matka Johanneksessa päättyi kirkon alttarin äärelle kokoontumiseen. Sydän täynnä kiitollisuutta veisasimme Suvivirren. Paikka oli meille pyhä.

Karjalaisuutta ja johannekselaisuutta on vaalittu. Viimeisen kerran lähdimme evakkoon Johanneksesta 1944. Vuonna

Yhteislauluhetki pidettiin maittavan jouluaterian ja -kahvin jälkeen Illan päätteeksi.

2024 siitä on kulunut 80 vuotta. Voimme olla kiitollisia siitä, että johannekselaisista on tänä aikana aina löytynyt monenlaisten asioittemme hoitajia. Aikanaan Johannesjuhliin osallistui jopa 2000 henkilöä. Mikä selittää tämän väenpaljouden, joka ei mahtunut sisätiloihin, vaan juhlaa vietettiin ulkona. Sotien jälkeen me, jotka olimme saman kauhean kohtelemuksen kokeneet ja joutuneet jättämään kotimme haimme turvaa toinen toisistamme. Oli saatava voimaa aloit-

taaksemme uusi elämä uudella asuinseudulla. Emme ajattele, että minä, vaan: "kyllä myös yksi tästä kaikesta selviää."

Mitä me jätämme jälkipolville? Suuren määrän kirjoja, joissa on paljon tietoutta sodista, Johanneksesta ja johannekselaisista. Valtavan määrän digitoituja valokuvia. Karttoja. Kirjoja johannekselaisista ruuista ja murre sanoista. Monenlaisia asiakirjoja ja papereita. Uudistetun johannekselaisen naisen kansallispuvun. Voisimme myös

laittaa paperille oman sukumme tarinan perinnöksi jälkipolville.

Kaikki me vanhenemme ja voimat alkavat vähentyä. Realiteettina on, ettei nuoria henkilöitä kovin montaa ole saatu mukaan seurana toimintaan. Jäsenmäärä vähenee jo luonnollisenkin poistuman kautta. Uusia jäseniä saadaan vähän. Nuorille henkilöille pitäisi osoittaa jostain tehtävää, etteivät he jäisi vain nimiksi jäsenrekisteriin. Entä mitä keinoja meillä on Johannesjuhlien järjestämisen keventämiseksi? Aikanaan kun siirryimme kahden päivän juhlista yhteen päivään muutos ei kaikkia miellyttänyt. Nyt olemme jo tottuneet siihen.

Ensi vuonna on tarkoitus järjestää Johanneskahvi-tapahtumia, joissa voitaisiin keskustella seuraan liittyvistä asioista. Kaksi kylää -tapahtumissa pääsemme tutustumaan valokuviin ja karttoihin eri Johanneksen kylästä. Toivon, että näihin osallistuvat kaikki mahdollisuuksiensa mukaan, vaikka ei olisi kyse oman suvun kylästä. Jos jotkut henkilöt uhraavat aikaansa ja vaivaansa näiden järjestämiseen, on meidän muiden osallistuttava tilaisuuksiin.

Kaikki jotka edistävät seurana hyvinvointia tekevät arvokasta työtä kukin tahollaan. Siitä suuri kiitos! Tulevaisuutta on vaikea ennustaa näinä vaikeina aikoina, joita nyt elämme, mutta aina voimme toivoa parasta. Presidentti **Mauno Koiviston** sanoin: "Elämme varmuudella tiedä kuinka tulee käymään, olettakaamme, että kaikki käy hyvin." Katajaisen mummu **Anna Karoliina Katajaisella** o.s. **Pukki** syntyi Johanneksen Niemelästä oli useita viisaita sanontoja. Eräs niistä liittyy siihen, että jos suunnitteli tulevaisuuteen joitain asioita niin niiden toteutumiseen tarvitaan ensin kaksi asiaa. Mummoni sanoi "a jos eletää ja terveennä ollaa". Miten ajankohtainen tämä sanonta nytkin on!

Se tuttu ystävä vanhastaan

Tuon otsikon lause on poimittu jouluisesta laulusta On hanget korkeat nietokset. Sävelten takana on **Jean Sibelius**. Istuimme yhteistä iltaa nimenomaan hänen syntymäpäivänään, joka on myös suomalaisen musiikin päivä. Seuraavan säikeistön hengessä lausuttiin hyvän joulun toivotuksia:

*Oi käykää, ystävät, laulamaan,
kun joulukuu, joulukuu on meillä!
Se tuttu ystävä vanhastaan
on tänne poikennut matkoillaan
ja viipyy hetken meillä.*

– Hannu Rastas –
Kuvat: Esa Haltia

Itsenäisyyspäivänä MTV Uutiset julkaisi verkossa lietalaisen johannekselaisentyisen sotaveteraanin **Väinö Kaukosen** haastattelun. Se oli myös osa MTV:n Live-uutisten juhlaohjelmasta. Haastattelun ohessa kuullaan Liedon sotaveteraanien Korsutuvalla esitetty vaikuttava Veteraanin iltahuuto, jota säestää samoin johannekselaisistaustainen **Risto Ruohonen**.

Runsaan viiden minuutin mittainen haastattelu ja siitä tehty tekstitalenne ovat ainakin toistaiseksi katsottavissa osoitteessa:

www.mtvuutiset.fi/artikkeli/vaino-kaukonen-jatti-kotinsa-karjalassa-kahdesti-ja-joutui-sotaan-jo-18-vuotiaana-nyt-jalijella-on-ena-yksitoive/8580834

Muistojen ja musiikin tie

TÄS LEHES:

Uusi kirjahanke ja aineistopyyntö

s. 3

Jouluiset teemasivut

s. 4-5

Kuusi kysymystä ja vastausta

s. 7

Toimintasuunnitelmaa 2023

s. 8

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Uuden rakentamisen aika

Seuraavalla sivulla on ajankohtaistietoa johannekselaisten alkavasta kirjahankkeesta. Tavoitteena on piirtää konkreettinen kuvaus vuosista, käytännössä noin vuosikymmenestä, jolloin väkirikas pitäjämme asettui monien mutkien jälkeen omille uusille asuinsijoilleen. Se on ollut työntäyteinen, erilaisten materiaalien vaikeuksien varjostama aika. Se ollut myös hengen paloa, menetysten surua, uuden iloa, talkoohenkeä, joskus karrellekin palamista. Suuri osa lehtemme lukijoista on ollut todistamassa tuota aikaa tai vähintään sen seuraavia vaiheita uusilla maatiloilla, asutustiloilla, rintamamieskodeissa. Alla kuvana maaseudun mallimaisemaa. Lukekaa oheinen viesti ja tuokaa mukaan oma todistuksenne, omat kokemuksenne. Niitä tarvitsemme kuvan rakentamiseen.

Painoasiaa ja kotisivuja

Lehden takasivun julkaisutiedoissa on reippaasti yli kymmenen vuoden ajan ollut satakuntalaisen kirjapainon nimi. Yritysnimi on muutamaaan otteeseen muuttunut yrityskauppojen, omistusmuutosten tai yhteenliittymien johdosta. Tämä vuosi on kuitenkin ollut tyystin erilainen. Paperin saannin vaikeudet ja siihen liittyvät rajut kustannusmuutokset sekä sähköisten kanavien kasvu ovat yhdessä kurittaneet painoalaa. Vielä alkuvuonna lehtemme tuotantoa hoitanut yritys kaatui konkurssiin kesän tullen. Olimme silloin jo toisen porilaisen yrityksen kanssa tuotantoyhteistyössä. Marraskuussa sekin yritys kohtasi tiensä päin. Siksi tämän joulukuun numeron viimeisillä riveillä on tamperelaisen painotalon nimi. Näin hoidetaan vuosi pakettiin, mutta ensi vuoden painopaikan osalta tuleamme ratkaisut tekemään vasta vuodenvaihteen jälkeen. Toivoo sopii, että edes ulkoiset muutokset rauhoittuisivat alalla ja päästäisiin pitkäjänteisempiin oloihin.

Ei tässä kuitenkaan kaikki. Lokakuun lopulla saimme tiedon seuran kotisivuja ylläpitävältä isolta yritystaholta, että kotisivujamme ei heidän toimestaan enää ylläpidetä joulukuun lopun jälkeen. Syynä yksinkertaisesti se, että me ja vastaavan palvelun muut käyttäjät olemme liian pieni asiakasryhmä palveltavaksi. Kotisivupalvelun ylläpito tuskin on teknisesti kovin vaativaa, mutta jossain joku on laskenut, että niilläkin resursseilla voidaan saada parempi tuotto uusien palvelujen parissa tai sitten resursseista vain luovutaan. Vaihtoehtoista ratkaisua se iso alan yritys ei tarjonnut. Kotisivujen uudistaminen oli jo meillä muutenkin pohdinnan aiheena. Nyt siihen tuli pikaisempi aikataulu, sillä joulun jälkeen meillä on oltava vanhat tiedot tallennettuna ja uusi sivusto avattuna uuden kanavan kautta. Tätä valmistellaan ja seuran sivusto tulee katsottavaksenne entistä paremmalla ilmeellä. Tietosisällössä on tuttuja elementtejä, mutta rakennetta pyrimme saattamaan samalla helpommaksi käyttää. Ja ajantasaisuutta haluamme lisätä ensi vuoden puolella, kotisivuhan täydentää lehden harvatahtisempaa uutisointia. Aiheeseen palataan lisää ensi numerossa.

Nyt on aika todeta, että vuosi 2022 on lukupakettienkin osalta paketissa. Lehtitoimikunta toivoo, että olette löytäneet kaipaamaanne tuttua sekä mielenkiintoista tai yllättävää uutta Johannekselaisen palstoilta. Samalla toivotamme lukijoillemme rauhoittuvaa joulunaikaa ja yhteistä uutta vuotta!

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johannesseura@elisanet.fi. Muussa muodossa olevat aineistot Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Helmikuun numeroon aineisto viimeistään 1.2. (painopv 14.2.). Sitä seuraavan numeron painopäivä on huhtikuun puolessa välissä. Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Aila Marjatta Hurme o.s. Toikka kuoli 21.10.2022 Turussa. Hän oli syntynyt 11.7.1930 Johanneksen Kivitokeessa. Kaivaten muistavat Aija, Virpi ja Arto perheineen. Jäähyväiset jätetty läheisten läsnä ollessa.

Salme Maria Kesäläinen o.s. Haakana kuoli 29.10.2022 Kaarinassa. Hän oli syntynyt 26.1.1924 Simpeleellä. Rakkaudella muistaen Raimo ja Airi, Kari ja Sisko, Pirjo ja Timo, Raija-sisar, lastenlapset ja lastenlastenlapset. Siunaus toimitettu 16.11.2022 läheisten läsnä ollessa.

Hannu Juhani Skyttä kuoli 25.10.2022. Hän oli syntynyt 28.10.1952. Kaipauksella muistavat sukulaiset perheineen sekä ystävät ympäri Suomen. Siunaus toimitettu.

Pertti Aulis Olavi Toikka kuoli 7.9.2022 Turussa. Hän oli syntynyt 1.9.1936 Johanneksen Kivitokeessa. Kaivaten puoliso, tytär puolisoineen, lastenlapset ja lapsenlapsenlapsi, sisko sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunaus toimitettu omaisten läsnä ollessa.

Musiikin juhlaa karjalaisessa hengessä

Helsingin komea Johanneksen kirkko tarjosi upeat puitteet Viipurin Lauluveikkojen perinteiselle adventtikonsertille. Arkihuolet oli helppo jättää ulos pieneen pakkaseen ja astua kauniisti valaistun kirkon korkeiden holvien alle nauttimaan joulunajan musiikista. Yhteislaulullekin oli sijansa. Kuoron 43 laulajaa sekä konserttia johtaneet **Ilkka Aunu** sekä **Aarni Hyökki** olivat pukeutuneet juhlavasti frakkeihin, mutta juontopuheissa oli rentoa karjalaista otetta. Kodikasta tunnelmaa lisäsivät myös monilukuisen yleisön runsaat välioplotit. Raikuvimmat taputukset kuultiin kolmen ylimääräisen kappaleen jälkeen, joista viimeisenä kajahti Finlandia.

teksti ja kuva: **Heli Sirkesalo**

Hartauskirjoitus

Hyvää joulua!

Kirkkovuoden viimeisissä teksteissä kerrotaan lopunajan tapahtumista ja Jeesuksen toisesta tulemisesta. Raamattu näet lupaa, että Jeesus tulee kerran takaisin. Mutta ihminen on utelias ja kärsimätön. Lapsi kysyy, onko jouluun vielä pitkä aika. Varusmies laskee kampansa piikkejä. Voi, miten pitkältä tuntuukaan odotus! Tällaiseen monet vanhemmatkin ihmiset haksahtavat: aina pitäisi tietää, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Ei malteta odottaa.

Raamatun Ilmestyskirja muistuttaa katselemaan merkkejä kuten maanjäristyksiä, kuivuutta, tulivuorenpurkauksia, heinäsiirkoja, muita tuholaisia ja niin edelleen. Luukkaan evankeliumissa Jeesus rohkaisee meitä: ”Mutta kun nämä alkavat tapahtua, niin rohkaiskaa itsenne ja nostakaa pääanne, sillä teidän vapautuksenne on lähellä.”

Joulun ja pääsiäisen sanoma on se, että Jeesus on voittanut kaikki kuoleman ja pahan vallat. Keskellä meidän arkeamme ja kysymyksiämme, surun ja murheenkin päivinä Jeesus on meidän kanssamme. Häntä me jouluna odotamme ja oikeasti Hän on jo meidän kanssamme. Jeesus antaa tulevaisuuden ja toivon, Hän on joulun paras lahja. Mikäs hätä meillä! Oikein hyvää ja rauhallista joulun odotusta!

– Veikko Sailola –
Ruskon seurakunta • Vahdon kappalainen

Tapahtumakalenteri

TAMMIKUU

3.1. Porin seudun johannekselaisten kerhoilta klo 17 alkaen Viikkarin Valkaman Luusua-tilassa. Ensikertalaiset: ilmoittautu- kaa Anu Rastalle miel. tekstiviestillä puh. 040 8203 717. Mikäli halukkaita osallistujia on, kokoonnutaan myös 6.2., 6.3. ja 3.4. Aika ja paikka sama.

26.1. Johannes-Seuran johtokunnan kokous seuran toimistolla Myllytie 1 Piikkiö

HELMIKUU

23.2. Johannes-Seuran johtokunnan kokous seuran toimistolla Myllytie 1 Piikkiö

MAALISKUU

23.3. Johannes-Seuran johtokunnan kokous seuran toimistolla Myllytie 1 Piikkiö

HUHTIKUU

22.4. Johannes-Seuran kevätkokous

TOUKOKUU

25.5. Johannes-Seuran johtokunnan kokous seuran toimistolla Myllytie 1 Piikkiö

KESÄKUU

29.6. Johannes-Seuran johtokunnan kokous seuran toimistolla Myllytie 1 Piikkiö.

Johtokunnan kokousaikojen muutokset mahdollisia.

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat:

Toimisto on auki kolme kertaa kuukaudessa, kahtena lau- taina ja yhtenä keskiviikkona. Muina keskiviikkoina yhtey- denotot puh. 02 4795 118 klo 12-16. Muusta mahdollisesta aukiolosta sovitaan erikseen.

Joulukuu

LA 17.12.klo 11-15

KE 21.12. klo 12-17

Tammikuu 2023

LA 7.1.klo 11-15

LA 21.1.klo 11-15

KE 25.1. klo 12-17

Helmikuu

LA 4.2.klo 11-15

LA 18.2.klo 11-15

KE 22.2. klo 12-17

Maaliskuu

LA 4.3.klo 11-15

LA 18.3.klo 11-15

KE 22.3. klo 12-17

Huhtikuu

LA 1.4.klo 11-15

LA 15.4.klo 11-15

KE 26.4. klo 12-17

Toukokuu

LA 6.5.klo 11-15

LA 20.5.klo 11-15

KE 24.5. klo 12-17

Kesäkuu

LA 3.6.klo 11-15

LA 17.6.klo 11-15

KE 21.6. klo 12-17

Kirjahanke johannekselaisten asettumisesta uusiin oloihin

Osallistu tietojen täydennykseen!

Seuran tämän vuoden toimintasuunnitelmassa oli mukana uuden kirjahankkeen käynnistäminen. Kiinnostuksen kohteena on ollut jo vuosien ajan se suuri murrosvaihe, jossa johannekselaiset rakensivat uuden elämän puitteet 1940-luvulla ja 1950-luvun alussa. Vaihe on nähty pitkäkohtaisen tutkimuksen arvoiseksi ja oman erikoisteoksen aiheeksi.

Asia lähti etenemään kesän kuluessa ja syksyllä nimettiin julkaisutoimikunta. Siihen tulivat jäseniksi **Pirkko Kanervo, Janne Aso, Jari Sairanen, Hannu Rastas, Liisa Katajainen, Helge Toivonen, Marjatta Haltia, Tapani Mellanen ja Soile Suomi**. Emeritaprofessori **Marjatta Hietala** on lisäksi lupautunut tukea antavaksi asiantuntijaksi. Teoksen kirjoittajaneuvottelut ovat loppusuoralla ja hanketyö on siirtymässä käytännön vaiheisiin kevätkauden 2023 aikana. Tavoitteena on arviolta 300-sivuinen teos, joka valmistuisi vuonna 2024 osana seuran perustamisen 75-vuotistaphtumia.

On luonnollista, että teokseen tulevat näkyvästi esiin asutustapahtumat johannekselaisten virallisissa sijoituskunnissa Paimiossa, Piikkiössä, Liedossa sekä Kaarinassa mukaan lukien Kuusiston alue, joka oli vielä itsenäinen kunta 1940-luvun puolivälissä. Tämä ei kuitenkaan kata koko kuvaa. Johannekselaisille kaavailtiin uusia asuinsijoja jo varsin pian talvisodan jälkeen ja silloin suunnana oli Porin seutu. Siirtokarjalaisia

Piikkiön Puostan alueen näkymää 1950-luvun alussa. Rakentajina johannekselaisperheitä sekä paikallisia perheen perustaneita rintamamiehiä. Kuva: Piikkiö-Seura.

tiloja ehdittiin muodostaa sekä sopia ennen jatkosodan alkua ja ainakin osa niistä pysyi uutena kotiseutuna. Johannekselaiset ovat myös tehneet omia ratkaisuja eli hankkineet kotinsa tai

maatilansa vapailla kaupoilla. Niitä on tehty virallisten sijoituskuntien alueella tai yhtä hyvin muissa maakunnissa. Kaiken kattavaa tietoa tuskin on saatavissa, mutta hyvät esimerkit kertovat

tilanteesta. Tähän kaikkien tuleva teos pureutuu ja aikaraamiksi on hahmoteltu jaksoa vuodesta 1940 vuoteen 1952. Olympiavuoteen mennessä tilat kaikki ne viivytyksineenkin oli otettu haltuun

ja vahvaa ensirakentamista tehty. Elämä oli ottanut uuden suunnan ja sille oli luotu perusta jatkaa.

Osallistu ja auta

Julkaisutoimikunta tarvitsee apua arjen tietojen sekä muistikuvien tai rakentamiskuvien ja vastaavien työkuviin löytämiseksi. Yhtä arvokkaita ovat kirjalliset dokumentit noilta ajoilta. Siinä voit auttaa. Suvun albumeista sekä suvun hallussa edelleen olevilta tiloilta tai rintamamiestaloista voi löytyä tällaista ainesta. Suuria ikäluokkia vanhemmat ikäpolvet ovat olleet uutta rakentamassa ja suuret ikäluokatkin ehtineet osin jo todistajiksi ja kerrotun kuulijoiksi.

Toimikunta julistaa vapaamuotoisen kirjoituskilpailun, jonka keskeisenä aineksena voivat olla omat muistikuvat, suvun piirissä muistiinmerkitty haastattelutieto tai yhtä hyvin ei-karjalaisen naapurin muistitieto taikka tärkeimpänä osana kuvat ja dokumentit. Ne eivät ensisijaisesti ole lehtiaineistoa, vaan ohjataan kirjahankkeen hyväksi. Tällaisen aineiston toimittamiselle on ensi vaiheessa tavoiteaika 31.5.2023 mennessä seuran toimiston tai julkaisutoimikunnan jäsenten kautta. Ja jäseniltä voi aina kysyä lisää kirjahankkeesta tai aineistotarpeista.

Me kaikki olemme osa tätä murrosta ja uusien ratkaisujen toteutusta – joko tekijöinä tai sukujen seuraavina sukupolvina. Kootaan tuosta vaiheesta mahdollisimman elävä ja todellinen kuva.

– Hannu Rastas –

Kotiseututoimikunnan tiimoilta

”Simo siltoja tekee /Martti maita vahvistaa / Antti aisoilla ajaa.”

Kuvat: Soile Suomi

Elvi Kari, Timo Kari ja Hannu Lenkkeri.

Raimo Ratia ja Helge Toivonen.

Hannu Lenkkeri ja Raija Anttila.

Niin on vuosi taas kohta takanapäin ja valmistaudumme vuoden vaihtumiseen ja talveen. Kotiseututoimikunta on kokoontunut **Toivosen Helgen** johdolla vuoden mittaan lähes joka tiistai seuran

toimistolla Piikkiössä. Lomaakin on pidetty ja kerätty samalla kuvia ja muuta aineistoa eri puolilla Suomea asuvilta johannekselaisilta ja heidän jälkeläistään digitoitavaksi seuran arkistoon.

Uudelta tulevalta vuodelta toivomme, että voimme jatkaa meille kaikille rakkaan Johanneksen kuvien keräämistä ja digitointia. Kuvia on saatu tallennettua jo melkoisesti. Arkistossa on myös kuvia, jotka odottavat tunnistajia. Olisiko Sinusta apua tunnistamisessa? Tule poikkeamaan Piikkiöön! Samalla voit tutustua jo kesän Johannesjuhliilla esillä olleisiin kyläkarttoihin.

Kaksi kylää -iltapäivä jatkui seuran toimistolla marraskuulla. Marraskuinen sunnuntaipäivä sujui leppoisasti kuvia katsellen ja haastellen. Päivä ehti jo hämärtä ennen kuin viimeiset jutut oli haasteltu ja kohvit juotu. Kylistä vuorossa olivat Hylkiälä, Lippola, Tikkala, Kolmikesälä / Suonpää.

Kotiseututoimikunta jatkaa digitoitujen kuvien esittelyä maaliskuussa 2023. Kylistä vuorossa Johanneksen väkirikkein kylä Kaijala. Tervetuloa mukaan haastelemaan ja muistelemaan aikaa ennen evakkoonlähtöä.

Jouluterveisin
Helge, Arto, Hannu, Helena ja Terhi

"Vaikka surulla ei ole mittaa, joutuivat evakot kantamaan sodan jälkeen suurimman taakan"

Parin vuoden tauon jälkeen järjestettiin itsenäisyyspäivän juhlatilaisuus Karjalatalolla Helsingin Käpylässä.

"Vaikka surulla ei ole mittaa, joutuivat evakot kantamaan sodan jälkeen suurimman taakan", totesi juhlapuhujana toiminut edsukuntaryhmän puheenjohtaja, kansanedustaja **Antti Lindtman** koskettavassa ja lukuisia kiitoksia saaneessa puheessaan. Juhlan tunnelmaa nostivat Karelia-puhallinorkesteri ja Viipurin Lauluveikot upeilla musiikkiesityksillään.

Itsenäisyyspäivän vietto oli toki saanut alkunsa jo ennen juhlaa, kun Liiton puheenjohtaja **Outi Örn** kävi laskemassa seppeleen Karjalaan jääneiden muistopatsaalle Helsingin Hietaniemen hautausmaalla.

(Lähde: Karjalan Liiton fb-sivut)

Juhlapuheen piti eduskuntaryhmän puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Lindtman. Kuva: Saija-Leena Autio-Arponen

Antti Lindtman kertoi juhlapuheensa aluksi Kuolemajärveläisen **Raija**-mummonsa evakkoonlähdöstä ja asettumisesta uudelle seudulle Varsinais-Suomeen. Lähtökiire, vähäiset matkavarusteet, kaiken tutun ja rakkaan jääminen taakse, epävarma tulevaisuus. Jokaisella evakolla oli ainutkertainen tarinansa ja paljon yhteistä, jota kukaan muu ei koskaan tule ymmärtämään samoin kuin sen kokeneet.

Evakkosukupolven vahvaa tulevaisuudenuskoa voi vain arvostaa ja ihailla. Juhlapuheesta jäi mieleeni kannustava ajatus, miten meissä jokaisessa piilee potentiaalia ja voimaa, jota voi elämän erilaissa tilanteissa ottaa rohkeasti käyttöön. Lähdin juhlasta hartaana ja jotenkin keventynein mielin.

– Heli Sirkesalo –

MUISTOJEN KUKKIA

Jouluruusu sai aavikon kukkimaan

”Heinillä härkien kaukalon
nukkuu lapsi viaton.
Enkelparven tie
kohta luokse vie
rakkautta suurinta katsomaan.”

Joulun lapsi syntyi vähäiseen talliin, saman katon alle eläinten kanssa. Yllä etelän tähtikirkas tumma yö, ehkä kovin kylmäkin. Ympärillä hiljainen aavikkomaa, vain paimenia jossain siellä pimeän keskellä lampaineen.

Seimiasetelma on meille kovin tuttu lapsuudesta asti. Kohtaamme tuon rakkaan näyn joka vuosi korteissa, kuvaelmissa ja kirjoissa. Kenties sinä, hyvä lukija, olet itsekin esittänyt koulun kuusijuhlissa jotain joulun kertomuksen hahmoista? Pyhä kertomus tuntuu elävältä, vähän kuin olisimme itsekin olleet joskus siellä paikalla. Tallista heikosti hohtava valo, eläinten hyväntahtoiset äännähdykset, tuoreet vanhemmat onnesta mykistyneinä vastasyntyneen ympärillä. Aika on seisahnut, on vain suurta, sanatonta rauhaa. On ensimmäinen jouluyö, ihmeen täyttämä. Tummansiniselle taivaalle on ilmestynyt loistava tähti.

”Helmassa äitinsä armahan
nukkuu poika Jumalan...”
”Keskellä hiljain ja ruusujen
nukkuu Herran ihmisten...”

Tähden nähtyään paimenet tulivat tervehtimään lasta ja itämaan tietäjät hiukan myöhemmin. Legendan mukaan seimessä makaavaa Jeesus-lastaa halusi tulla katsomaan myös pieni köyhä tyttö, kovin surullisena siitä, että hän joutuisi tulemaan lapsen luo ilman lahjaa. Tytön luo tuli enkeli Gabriel, joka johdatti hänet kedolle, missä lumen keskeltä nousi ihania ruusuja. Tyttö poimi iloisena sylillisen kukkia ja kiiruhti viemään ne seimen äärelle. Sydäntälvellä kukivat ruusut merkitsivät, että lapsi oli Vapahtaja.

Legendan toisen version mukaan tytön itkiessä lahjoista tyhjiä käsiään hänen kyyneleensä putoilivat lumeen. Itkun lakattua enkeli näytti tytölle, miten niihin kohtiin, joihin kyyneleet olivat pudonneet, oli noussut pieniä valkoisia ruusuja. Tyttö ilahtui, poimi kukat ja lahjoitti ne Jeesus-lapselle. On myös tarina, jossa jouluruusuja oli kasvanut tallin edustalla käyskennelleen Maria-äidin jalanjälkiin.

”Ristillä rimmalla ryövärin
nukkuu uhri puhitahin.
Enkelparven tie
kohta luokse vie
rakkautta suurinta katsomaan.”

On myös sydämeenkäyvä versio samasta legendasta, jonka mukaan jouluruusut kasvoivat Marian omista kyynelistä, joita hän vain huomasi vuodattavansa niiden syytä ymmärtämättä. Siinä tallin ulkopuolella suuren yötaivaan alla, hetken yksinäisyydessä, rakkaitaan lähellä. Surun aavistus kaiken onnen keskellä. Ensimmäinen pääsiäinen on vielä kaukana edessä.

Ihmiselämän mittainen haaste on pysyä toiveikkaana tulevaisuuden edessä. Vuoden päättyessä voi todeta levollisesti, että taas jää yksi vuosi taakse ja huomina saa tulla sellaisena kuin se on tullakseen. Nousta kuin jouluruusu lumen keskeltä ja kurottaa kasvot uutta vuotta ja valoa kohti.

kuva ja teksti:
– Heli Sirkesalo –

Lähteitä:
www.martat.fi,
www.penan.net
(Maarit Vallinharju-Stenman)
Heinillä härkien -laulun sanat:
Martti Korpilahti

Jouluruusu
(lat. Helleborus)

- * Viihtyy parhaiten valoisassa ja viileässä paikassa
- * Pärjää huonelämmössäkin, jolloin kukinta menee ohi nopeammin
- * Säännöllinen ja tasainen kastelu
- * Kukinnan jälkeen voi siirtää isompaan ruukkuun ja istuttaa ulos heti kun maa on sulanut
- * Myrkyllinen, ei varsinaisesti ruusu, vaan suku leinikki kasvien heimossa
- * Monivuotinen perenna, kasvaa villinä Keski- ja Etelä-Euroopassa sekä Vähä-Aasian vuorisilla seuduilla
- * Leudoilla seuduilla kukkii joulun tienoilla

Tervetulloo siule joulu!

Lähel ollaa joulu melskehii.
Leivottaa, paistetaan, siivottaa, ostetaan,
annetaan, kannetaan, joulupuu laitetaan.

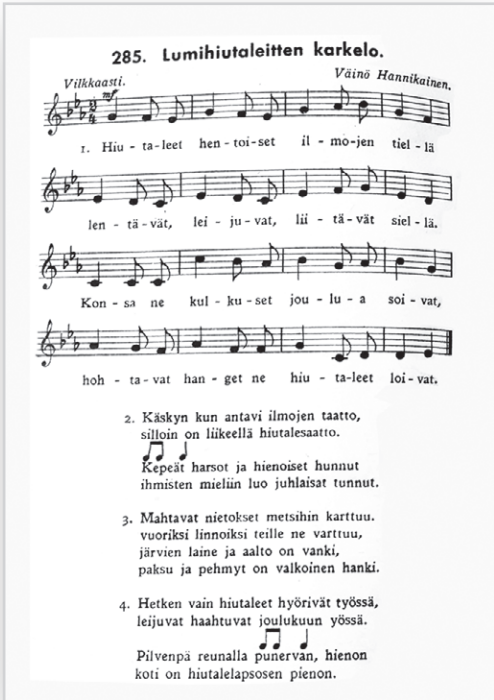
Kaik nuo niitä joulutouhui on.
Mie tuost joulupuust vähä miettehii laitan.
Äiti usjast joulupuust haasto.
Liek heil siel Karjalas sanottu silviisii.

Joulu tuop mei sieluihi illoo ja valloo,
mut kylhä se syömmet herkistääp,
ku nii kaunihii joululaululoi alkaa ratiost soimaa.
Ainha niist joku on semmone ku sykähyttää, se kaikkii rakkain itsekullekii.
Siithä sit tulloo kaipuu rakkahii ja poismänneitä kohtaa, ku hei rakkahat laulut kuuloo.

Haikeuest huolimati myö ko tääl maapääl viel ollaa, saahaa tietyst jouluilloo tuntee ja ottaa joulu mei syömmehii.

Jouluilloo teile
samate Hyvvää Uutta Vuotta!
– Hörkö Anne-Maija –

Täs on lopuks setä koululaulukirjast 1942 kauniit sanat tehnee Väinö Hannikaise laulu, sanat nii soppiit!

Lauri Parviainen: Koulun laulukirja, WSOY Porvoo 1942

Päätilän pojan tarinoita

Puuhevonen

Mieluisin saamani joululahja oli puuhevonen. Tosin siitä joulusta en muista, sillä olin seitsemäntoista päivää vajaa kaksivuotias. Silloin oli joulukuu 1938.

Puuhevonen oli minulle kerrotun mukaan erittäin rakas. Kun jouduimme lähtemään evakkoon 1939, niin puuhevonen jouduttiin jättämään ja lähtö tuli ilman sitä. Se oli ollut suuri suru pienelle pojalle, joka ei millään meinannut hyväksyä sitä, että Polle ei mahtunut rekeen mukaan.

Puuhevonen oli nimeltään Polle. Sen oli tehnyt Ahokylän lasten eno Rikhard Uski. Hän teki sen lahjaksi sisarusarjan nuorimmalle eli Samuli (Sami) Sinkkoselle. Sami oli sen saadessaan muutaman vuoden ikäinen. Kun hän kasvoi eikä hevonen enää kiinnostanut, hän antoi hevosen minulle joululahjana. Evakossa ollessamme olin kuulemma ikäväinyt Pollea useasti. Ihmetelty, että miten se jaksaa siellä vieraiden hoivissa.

AA -22

Kun huhtikuussa 1942 mentiin Päätilään takaisin, niin suuri mieluinen yllätys odotti, kun talon raunioiden seasta löytyi tuo rakas puuhevonen Polle. Tosin se oli jalkapuoli, sillä tuli oli polttanut sen toisen takajalan. Ei kestänyt kauankaan, kun Nisosen Väinö oli tehnyt Pollelle uuden jalan ja korjannut keinojalaket. Näin olin saanut rakkaan joululahjani uudelleen.

Uudelleen jouduttiin lähtemään evakkoon torstaina 20.6.1944, mutta silloin olin jo kasvanut ulos tuosta lahjasta ja Polle jäi toistamiseen Päätilään. Kun myöhemmin kävimme kotiseutummatkoilla, ei Pollea enää löytynyt. Mutta jotain muistoja raunioista lähti mukaan.

Näin joulun alla herkistyy muistelemaan lapsuusajan pukin tuomia lahjoja. Aina lahjojen ei tarvitse olla rahallisesti arvokkaita vaan rakkaudella annettu, vaikka vaatimattomakin, säilyvät muistoissa.

Hyvää ja Riemullista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2023 kaikille lukijoille.

– Kari Sinkkonen –

Silmun joulu 1953

Silmu oli Karhulan ns. Kasvin opinto-kerhon kauniisti käsin kirjoitettu ja piirretty lehti. Sitä toimittivat Aino Uttu ja Eino Raininko, kuvittajana oli Keijo Virolainen. Joululehden ensimmäinen kirjoitus paneutui jouluevankeliumin sanoihin rauhasta ja hyvästä tahdosta.

Ihmisillä hyvä tahto

”... ja maassa rauha ihmisillä hyvä tahto!” Tämä säe, joka ensimmäisenä jouluna kaikui enkelten jouluvirtenä, toistuu joka pyhä meidän nykyajan suomalaisten jumalanpalveluksissa. Jokainen meistä sen laulaa kirkossa ollessaan, ehkä enempää sitä ajattelemta, laulanhahan vain, koska se asiaan kuuluu.

Joskus sattuu, että joku laulu tai sävel tulee ihmeellisellä tavalla eläväksi. Sitä ei voi laulaa eikä kuunnella välinpitämättömänä, vaan se tempaa mukaansa ja laulaja elää laulussaan.

Meillä karjalaisilla oli varmasti tuon alussa mainitun säkeen alkuosa ”ja maassa rauha” kipeätä tekevän ajankohdainen noin neljätoista vuotta takaperin. Silloin puuttui maasta rauha ja oli oikein sydäntä riipaisevaa laulaakin siitä.

Muistan ensimmäisen adventin sinä vuonna. Olimme Tyrvään kirkossa. Kirkko oli ääriään myöten täynnä kansaa, suurin osa karjalaisia, jotka muutamia päiviä aikaisemmin olivat kotiseutunsa jättäneet. He olivat läheltä kokeneet sen, millaista on elämä, kun maasta puuttuu rauha. En koskaan saa mielestäni sitä, kun tuossa jumalanpalveluksessa tuli seurakunnan vuoro laulaa ”ja maassa rauha, ihmisillä hyvä tahto”. Useimmilta heimolaisiltamme se jäi laulamatta voimakkaan liikutuksen vuoksi mutta omassa sydämessään jokainen rukoili hartaasti aikaa palaa-vaksi, jolloin jälleen olisi maassa rauha.

Vuodet ovat kuluneet. Rauha, ulkonainen rauha, on jälleen vallinnut maassamme. Mutta olemmeko muistaneet enkelten joululaulun viimeistä säettä ”ihmisillä hyvä tahto”?

Joulu on jälleen ovella. Joulua sanotaan hyvän tahdon juhlaaksi ja monessa mielessä se sitä onkin. Jouluna enemmän kuin muulloin tunnetaan antamisen

iloa, muistetaan unohdettuja ja hyvän joulun toivotus tulee todella vilpittömästi sydämestä.

Mutta tämä kaikki on niin kovin lyhytaikaista. Juhlan jälkeen tulee arki, arkiset työt ja toimet. Tulee vastoinkäymiset ja harmit. Silloin todella kysytään onko hyvää tahtoa ihmisten kesken. Annetaanko anteeksi ja tunnustetaan, että minä itsekin voin erehtyä ja olla ilkeä, eikä vain tuo toinen ihminen, jota olen pitänyt itseäni paljon huonompana. Meiltä ehkä riittää hyvää tahtoa ns. hyville ihmisille, mutta ei niille joita pidämme jollakin lailla huonompina ja pahempina. Ja onko olemassa hyviä ja pahoja ihmisiä? Tekee mieli vastata Eino Leinon sanoilla, jotka hän on kirjoittanut ”Hymyilevässä Apollossaan”:

”Paha ei ole kenkään ihminen
vaan toinen on heikompi toista.
Kas hyvää on rinnassa jokaisen
vaikk’ aina ei esille loista.
On hymy jo puoli hyvettä
ja itkeä ei voi ilkeä,
miss’ ihmiset tuntevat tuntehin,
liki liikkuvi Jumalakin.”

Koettakaamme muistaa näitä sanoja. Koettakaamme arkielämässämme muistaa, että hymy on puoli hyvettä ja hyvää on rinnassa jokaisen, sekä omalta kohdaltamme antaa tilaa hyvälle tahdolle. Ehkäpä silloin voimme täysin sydämin yhtyä enkelten jouluvirteen: ”... ja maassa rauha, ihmisillä hyvä tahto.”

Kutomista kerrakseen

Kun kutomisinnostus johtaa siihen, että kudin on aina käsissä, on alettu puhua neuuloosista. Näin on käynyt myös **Pirkko Vihannolle**. Kutominen on hänestä rauhoittavaa toimintaa, missä näkee kätensä jäljen ja saa jotain aikaan. Myös tv:n katsominen onnistuu häneltä hyvin puikot kädessä.

”Neuloottinen” Pirkko muisteli käsistöiden tekemisiään. Ekaluokilla hän jo kutoi yhden lapasen ja yhden sukan oppiakseen niiden tekemisen. Paria hän ei sitten viitsinytkään niille tehdä.

Kansakoulun kolmannella luokalla monet joutuivat kerran koulutuntien jälkeen opettajan kotiin koulun yläkertaan opettelemaan sukan kutomista. Koska kutomistaitoinen Pirkko ei halunnut lähteä yksin kotiin, hänkin meni toisten seuraksi tähän tukiopetukseen.

”Sukkia olen kutonut aina. Eläkkeelle lähtiessäni tein kaikille työkavereille sukat, taisi tulla 30 paria”, hän muistelee. Erikokoisia sukkaa valmistuu kymmeniä pareja vuodessa, ja vieras saattaa kyläreisullaan saada kotiin vietäväksi sukat tai kahdet. Eräänä vuonna oli järjestetty kampanja, jossa kaikille varusmiehille pyydettiin villasukkia. Niitä valmistui kymmenkunta paria. Aikaisemmin Pirkko ei pitänyt yhtä paljon miesten sukkiin kutomisesta, koska ne ovat työlämpinä kuin naisten ja lasten sukat. Nykyään on sama, mitä kokoa tekee, nopeasti ne kaikki valmistuvat.

Kutomisharrastus laajeni ns. isoäidinneliöpeittoihin ja -tyynyihin, joita hän on tehnyt useita lahjaksi sukulaisille ja ystäville, myös häälahjaksi.

Uusi peittomalli löytyi ET-lehdestä, ns. kaunis Afrikan kukka -malli, joita on valmistunut jo pari kappaletta.

Vuonna 2021 tulivat muotiin ns. pylyttimet, lantiota lämmittävät peittävät hamoset. ”Niitä tuli tehtyä kolmisenkymmentä ja ne ovat löytäneet käyttäjänsä.” Kokemuksesta voin sanoa, että kotiolioissa pylytyn on mitä mukavin asu, jos ei halua aina käyttää pitkiä housuja.

Lee Esselströmin suunnittelemissa Strömsö-villapaidoista tuli hitti viime keväänä. Mallista siis piti ottaa koppi: ”Paita tehdään pyöröpuikoilla kainaloihin asti. Kuvion alussa vartaloosa ja hihat yhdistetään ja sen jälkeen tehdään kuvio sekä kaulaosa. Paita on symmetrinen eli sitä voi pitää miten päin tahansa, eikä kyynärpäihin näin tule pussia.” Pirkko on tehnyt näitä 17 villa- tai puuvillalangasta. Värit valikoituvat saajan toivomuksen mukaan.

Kun suvussa on neuuloosiin retkahtanut henkilö, voi odottaa, että kyläreissulta saa kotiin vietäväksi sukat tai lapaset, parhaassa tapauksessa hartiahuivin, villapuseron tai pylyttimeen. Eläköön neuuloosi!

– Kaija Sipilä –

Kutomista voi pitää myös rauhoittavana toimintana, jossa näkee kätensä jäljen.

Talvisia tarinoita

Ahti Kontto muistelee ensimmäistä evakkotalvea

Evakkotaipaleemme ensimmäinen pysyvämpi sijoituspaikka v. 1939 oli Tammen talo Uskelan pitäjän Anjalan kylässä. Kylä oli silloisesta Salon kauppalasta n. 4 kilometriä Perttelin suuntaan. Talossa oli emäntä **Hellin Lehtiranta**, isäntä oli surmattu kansalaissodassa. Meitä oli siellä ainakin aluksi äiti sekä lapset **Eila, Hilikka, Pertti, Ahti** ja **Helka**. Lisäksi oli **Kososen** mamma, **Konton Äijä Jaakko** ja **Ester-täti**.

Tammen emäntä oli ystävällinen ja kiltti, enkä muista kuulleen mitään poikkipuolista hänen suhtautumisesaan meitä kohtaan. Äitini piti hänestä, taisi jopa ystävystyä hänen kanssaan, koska puhui kunnioittavasti Tammen emännästä vielä vuosienkin kuluttua.

Uusi arki Uskelassa

Meitä ei sijoitettu varsinaiseen päärakennukseen, vaan tilan alueella oli vanha rakennus, jonka saimme käyttöömmme. Rakennus oli talon varsinaisesta pihapiiristä erillään ja siinä oli keittiö, keskellä isompi huone ja toisessa päässä kamari. Erillisessä ulkorakennuksessa oli ”ulko-huone” sekä puuvaja. Olen kuullut, että rakennus oli aikaisemmin toiminut kylän alakouluna mutta sittemmin hylätty.

Työväkeen kuului edesmenneen isännän sukulaismies, piikoja ja maatalousharjoittelija. Talossa oli lypsykarjaa, vasikoita, sonni sekä kaksi hevosta, joista toinen, hiirakko Pekko oli laiska kuin mikä. Tämä todettiin käytännössä meidän poikasakin ollessa suorittamassa kuljetustehtävää. Karjaa hoiti **Helena-piika**, jonka laatikkokameralla otetut ovat ainoat kuvat, jotka siltä ajalta on olemassa.

Joulu hatarassa mökissä

Joulu 1939 vietettiin siinä mökissä. Taidettiin käydä Tammen talossa syö-mässä, isäntäväki kun tosiaan oli ystävällismielistä. Jonkinlainen muistikuva on jopa joulukuudesta, joka oli Tammen tuvassa. Perheemme eli sodan mullistamaa elämää uudella seudulla, emmekä varmaan osanneet joulun ulkoisia merkkejä erityisemmin kaivatakaan. Jouluperinteet liittyvät kotiin, ja koti jäi Johannekseen.

Talvi 1940 oli erityisen kylmä. Talo, jossa asuimme, oli tosiaan erittäin hatarata eikä pysynyt lämpimänä. Talon ympärille lapioitiin lumivallit, että pahin pakkanen ei olisi tuullut läpi. Oltiin tyytyväisiä, kun päästiin pyörittämään omaa huusholliä, vaikka kylmää oli sisälläkin. Muistan, että keittiössä oli aina vesiämpäri ja vieressä koussikka. Aamuisin äidin tai tädin piti hakata koussikalla jää rikki vesiämpäriin pinnalta, että sai otetuksi kahvivedet pannuun.

Kylmästä kippurassa

Lisäksi oli puute vaatteista. Eihän niitä pystytty paljoa tuomaan mukana siinä äkkilähdössä.

Puuttui sekä petivaatteita että henkilökohtaisia pukimia. Näitä sitten saatiin jonkinlaisia keräysten tuloksena. Eiväthän ne olleet tietenkään mitään laadukkaita, mutta oli edes joitakin riepua apuna.

Minulla ei ollut kunnollisia talviva-rusteita, ei kunnon kenkiä eikä töppösiä.

Sain sitten jonkinlaisena, olisiko ollut Punaisen Ristin avustuksena, jalkineiksi lapikkaat, jotka olivat sellaiset kippurakärkiset ja väriltään luonnon-nahan keltaiset. Eivät ne mitenkään mukavat olleet, mutta olihan sentään jotain jalassa.

Kun kuitenkin täytyi päästä ulos peuhaamaan, niin minulta paletuivat korvat jossakin vaiheessa. Siitä seurasi sellaista, että monien vuosien ajan aina keväällä korviini nousi vesikelloja, jotka kutisivat voimakkaasti. Jossakin vaiheessa niiden muodostuminen lakkasi, mutta lieneekö sen seurauksena jääneen lerpun korvat?

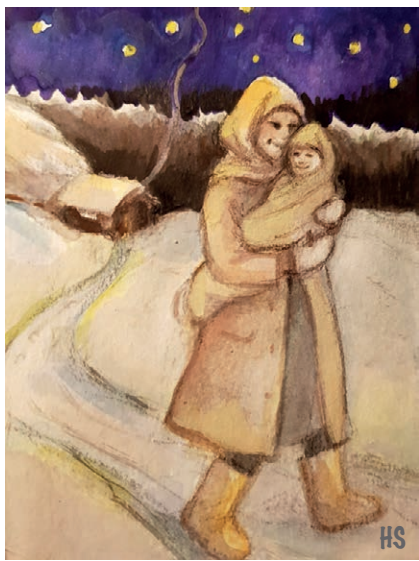
Saunan lämpöä

Kylmyyden keskellä saunan lämpö helli jäseniä ja huolestuneita mieliä. Tammen talon pesutuvan yhteydessä oli ulospäin lämpiävä sauna, mutta se lienee ollut jotenkin viallinen, koska talonväki itsekään ei sitä käyttänyt. Kaikki kävivät meidän mökin lähellä olevassa savusaunassa.

Savusaunassa oli olkikatto. Tuohon kattoon otin tuntumaa ulkopuoleltakin suksien kanssa, kun halusin lyödä laudalta muut pojat mäenlaskussa. Eihän se niin korkealla ollut, mutta sieltä katon päältä ei kukaan muu laskenut suksilla mäkeä, ja se ennätys jäi sitten minun nimiini.

Sauna oli jo osittain painunut maan sisään ja sijaitsi aivan kallionyppylän vieressä. Siinä oli suuri, luonnonkivistä ladottu kiuas. Sauna oli nokinen ja aivan musta sisältä. Valona käytettiin jonkinlaista lyhtyä. Lisäksi siellä oli kiukaan yläpuolella pata, jossa kuumennettiin vesi. Lauteille ja lattialle oli laitettu olkia.

Äiti kantoi puhtaat lapset tupaan

Itselläni on kauniina muistona saunassa käynti, jossa äiti piti minua sylissään pestessään minut ja kantoi sitten saunasta puhtaana takaisin mökille. Näin hän menetteli vuorotellen kaikkien, ainakin pienimpien, kohdalla.

Savusaunan lämmittäminen on tunnetusti taitolaji, mutta niin on sellaisessa saunominenkin.

Kyllähän saunasta on tarkoitus tulla pois puhtaampana kuin oli sinne mennessä. Pitää katsoa tarkkaan mihin koskee, ettei saunoja tule savusaunan hämärästä takaisin mustana murjaanina. Isoisä, Äijä, ei ainakaan aluksi hallinnut tekniikkaa, vaan tuli aika nokisena saunasta. Hän myös ilmaisi melko voimakkaasti oman mielipiteensä saunasta, olihan Äijä tottunut uloslämpivään saunaan.

Päänvaivaa valosta...

Sähköä ei evakkorakennuksessamme tietenkään ollut. Valonlähteinä olivat kynttilät, öljylamput ja karbidilamput, jotka olivat konstikkuudessaan ihan oma lukunsa. Karbidia oli saatavissa vapaasti ja sitä käytettiin polttoaineena sitä varten kehitetyssä lampussa. Karbidilamput jatkuva huolto oli käytön edellytys. Tärkeää oli, että varsinkin polttimo oli puhdas, kun kaasunmuodostus oli loppunut. Lampun osat ruuvattiin erilleen ja puhdistettiin loppuun käytetty karbidi. Lamppu puhdistettiin ja lisättiin karbidia ja vettä. Polttimon piti olla puhdas, että kaasun virtaus pääsi tapahtumaan. Karbidi oli voimakkaasti tuoksuva aine, jota ei mielellään sisällä haisteltu, joten lampun huolto tehtiinkin yleensä ulkona. Lampun temppuilla – mitä tapahtui aika usein – meinasin joskus koko härveli lentää mäkeen, mutta minkäs teit kun ei muutakaan ollut.

...ja vesijohdoista

Kevättalvella 1940 jäätyivät Tammen talossa vesijohdot. Meidän mökissämmehän oli toisenlainen, lihasvoimalla toimiva ”juokseva vesi”. Päättaloön vesi tuli omalla painollaan metsässä olevasta lähteestä. No, maa jäätynyt ja putkisto myös, olisikohan jäänytyn jossakin rakennuksen alla.

Putkia yritettiin sulattaa kuumalla vedellä ja muilla konsteilla. Muistan että sulatusta yritettiin myös suolan avulla siinä onnistumatta. Nyt tiedän, ettei niillä menetelmillä ollut onnistumisen edellytyksiä! Isäkin uhrasi kokonaisen lomapäivän putkien sulatusyrityksiin. Salosta tuli lopulta putkiliikkeen mies, jolla oli muuntaja, ja sähköllä sitten saatiin vihdoin vesijohto auki.

Ahti Konton kirjoittamasta laajemmasta tekstiaineistosta editoinut – **Heli Sirkesalo** –

Konton nuorisoa Uskelassa vuonna 1940. Vasemmalla takana Eila ja keskellä Hilikka, edessä vasemmalta Ahti ja Pertti. Oikealla Tammen talon sukulaispojat Heinosen veljekset.

Johannekselaisille

Ehkä teille johannekselaisillekin usein näin joulun edellä muistuu mieleen kuten muillekin kohtalotovereille ne ajat, jolloin meistä kaikkista joulukin tuntui joululta. Ehkä teistä jokainen muistaa, miten ennen siellä Karjalan kultamailla jo hyvissä ajoin alettiin ottaa joulua vastaan. Perheenmännillä oli aina joulun edellä tavallista kiireempää, kun oli leivottava ne makeat joulupullat sekä monenlaisia Karjalan piirakoita, piparkakkuja y.m. sekä tehtävä joulusiivo. Useimmat emännät vanhan tavan mukaan aina leipoivatkin joulupullat aatonaattoyönä, joten aattoamuna lasten herätessä höyryrsivät lämpöiset pulat pöydällä. Aattona tuotiin se kaunis Karjalan kuusi sisään, josta lapset niin usein muistuttivat, sekä illalla kylvettiin vielä se suloinen ja leppoisa kotoinen sauna, jonka jälkeen lapset koristelivat joulukuusta äidin keitellessä aattoil-takahvia. Heleä ja kirkas lasten laulu alkoi pian kuulua kuusen ympäriltä ja kiltti joulupukki runsaine lahjoineen toteutti lasten kauneimmat unelmat. Sitten laulettiin vielä yhteisesti muutamia joululauluja sekä mentiin levolle. Varhain jouluaamuna alkoi kuulua kulkusten kilinää joka puolelta kylää ja pian oli maantiellä pitkä kirkko-

karavaani, joka kulki Ylämaasta Johanneksen kirkkoa kohti. Muistatte johannekselaiset ja etenkin ylämaalaiset kai hyvin myös ”Taivaan tien”, joka erkani Kuolemajärven maantieltä Kolmikesälän kylästä Kasakkakiven luota sekä kulki halki rotkojen ja vaarojen, katkaisten Syväoan sekä Viipurin-Koiviston maantien ja päätyen Kirjolan maitten ohitse Johanneksen kirkolle. Tästä tiestä on paljon taruja ja oli myös viitteitä meidän, jälkipolven onnettomaan vaellukseen. Aavistelivatkoahan edelläkävijämme kohtaloamme? Oli miten oli, ehkä esi-isämme ennen tätä tietä kulkiessaan lauloivat, että se tie viimein vei taivaaseen, kun taas me jälkeen jääneet saamme laulaa: ”--- tie se on tuskien”. Ehkä useammille teistä, varsinkin jos ei ole vieläkään omaa kattoa pään päällä, tulee mieleen ajatus, ettei joulu nyt ole sen arvoinen kuin ennen Karjalassa, siellä missä lapsena leikkiä löimme. Mutta moni on jo sentään saanut oman pirtin ja päässyt osalliseksi oman kodin onnesta. Mutta sittenkään ei joulu tunnu sen arvoiselta kuin se oli ennen...

– Aleks Ratia –
(Sanomalehti Karjala v. 1948)

Tuo Uusi Vuosi

Kun joulu kallis, tuo vuoden juhla kallein
on jäänyt jäljelle kuin monet muut.
Nyt vuodet vaihtuu, uuvuosi jälleen alkaa,
sammuu kynttilät ja kuivuu joulupuut.

Mut ääni kaikuu aatoksissain hiljaa,
hiljaa joulun kellot kajahtaa,
yö hiljenee, vaan ääni kaikuu aina:
”en etsi valtaa kunniaa”.

Sai joulusanomassa kuulua monet kerrat,
kun julistettiin rauhaa päälle maan,
mut onko tyytyneet jo ihmisrinnat,
et rauha maailmas ois ainiaan.

Nyt kansat odottavat kaikkialla
rauhaa, rauhaa päälle maan,
vaan atomfyysikot ja tiedemiehet
vie tuhoon ihmiskunnan aseillaan.

Oi kiitos siitä että joulu meillä
on ollut rauhallinen, juhlava.
Ei synkkä yö, ei varjot korpiteitten
voi rinnastamme poistaa valoa.

Tuo uusi vuosi rauha tullessasi,
et sana rauha muuttuis todeksi.
Kun ihmisillä tahto hyvä oisi
niin ensi vuosi muuttuis iloksi.

– Aleks Ratia –
(Johannekselainen 1-1961)

– KUUSI KYSYMYSTÄ – Mitä siul kuuluu?

Kuka sie oot ja millane suhe siul on Johannekselaisuutee?

Olen **Veikko Sailola**, Ruskon seurakunnan, Vahdon kappeliseurakunnan kappalainen. Isäni **Jaakko** oli johannekselaisia, Karhulan poikia. Olen käynyt isän kotikulmilla kolme kertaa.

Sie ootkii kuulemma musiikki-miehii... laulat sie?

Ei minua päästetä laulamaan, syytä en ymmärrä... mutta rumpuja paukutan Viis Papeista-yhtyeessä.

Mikä on siun lempijoululauluis ja minkä tähe?

Tällä hetkellä ehkä **Pekka Ruuskan** ”Paimenen laulu”. Laulu kuvaa hienosti, miten jokaisella on paikka seimen äärellä, riippumatta siitä, millaisia olemme tai millaisessa yhteiskunnallisessa asemassa olemme. ”Miksi paimen on kutsuttu mukaan tätä ihmettä todistamaan. Eipä aiemmin minusta kukaan ole piitannut rahtuakaan.”

Kuva: Liisa Katajainen

Millasii kiirehii siul on tälviisii vuuen päättyes?

Normihommien lisäksi adventin aikaan kasautuu monenlaista muutakin: hartauksia laitoksissa, kouluissa, joululehtien jakoa, puurojuhla, joululaulutalaisuusia, tietokilpailuja joulujuhlissa jne.

Makia ja suolane lempiherkkuus joulupöyväst?

Syön elääkseni, ruokasuosikkeja minulla ei ole, mutta makea maistuu! Paras joulupöytäherkku on hedelmäinen joulukakku eli sukaatteja, kirsikoita, rusinoita... onko nuo hedelmiä?

Mist sie löyvät joulumieltä ja mitä sie toivot vuuele 2023?

Ei sitä minusta itsestäni löydy, lahjaksi sekin saadaan. Minulle joulumieli on sitä, että vähän paremmin tulisin toimeen lähimmäisteni kanssa ja että usko Jumalaan vahvistuisi: hän piti huolta joulun lapsesta, Jeesuksesta, kyllä hän pitää huolta minustakin. Eikä näitä vain joulunaikaan vaan koko loppuelämäksi.

Toivon rauhaa maailmaan, ei vain Ukrainaan. Ja omaan elämään murmeli-päiviä, sellaisia joina ei tapahdu mitään.

Kiitos ja rauhallista joulunaikaa ja tulevaa vuotta!

Kiitos samoin, mukavaa adventin aikaa ja siunausta uudelle vuodelle!

Joulupukin palttoossa

Joulupukin salaisuus paljastui minulle seitsemänvuotiaana. Vuosi oli tuonut mukanaan jo paljon uutta ja erilaista. Takana oli ensimmäinen syyslukukausi ja kuusijuhla koulun liikuntasalissa. Kuusijuhlan päätteeksi jaetun paperipussin sisällys on jäänyt mieleen: pipari, omena, Hellaksen hedelmäski ja pari muuta makeista. Koulutovereiden keskuudessa olin joulun lähestyessä kuullut jotain kummallista. Etteikö muka joulupukkia olisi olemassa? Sivuutin tuon oudon ajatuksen ja lähdin joululomalle hyvillä mielin.

Aattoiltana kaikki meni totuttua turvallista rataansa. Oli kuusi, laati-koita ja joulumieli. Jossain vaiheessa isäni lähti katsomaan ulkoa kuuluvaa kolinaa, jos vaikka itse joulu-ukko etsii ovea. Sieltähän se joulupukki tulikin selkä kumarassa, puettuna harmaaseen

palttooseen. Mutta voi, heti kun pukki avasi suunsa niin tunnistin että sehän on Jukka-sedän rauhallinen ääni. Palttoon tunnistin papan talvipalttooksi, vaikka nuringpäin oli käännettykin.

Menin niin hämilleni, etten kehdanut sanoa salaisuuden rauenneen, vaan näyttelin osani loppuun. Jos vaikka sedälle olisi tullut paha mieli. Joulu meni mukavasti, emmekä siis paljastuneet kumpikaan.

Milloinkahan muuten se pukin tumma palttoo vaihtui punaisen nuttuun?

– Heli Sirkesalo –

– Seija Kaiti –

Itsenäisyyspäivän seppeleenlasku

Elina Järvinen ja **Arimo Lähdeniitty** laskivat itsenäisyyspäivänä Paimiossa seppeleen Johannekselaisten sankarivainajien ja sodan muiden uhrien muistomerkillä. Vartiassa **Leena Mikkilä**, **Ismo Tukia** ja **Markku Määttänen**. Kuva: **Terhi Reponen**.

Toimintasuunnitelmaa vuodelle 2023

Sääntöjensä mukaan Johannes-Seuran tarkoituksena on

- ★ olla johannekselaista sukujuurta olevien sekä Karjalan ja karjalaisuuden ystävien keskinäisenä yhdyssiteenä,
- ★ koota ja tallentaa johannekselaista kotiseutuperinnettä, historiaa ja kulttuuriarvoja,
- ★ pyrkiä varmistamaan johannekselaisuuden säilyminen ja vahvistuminen tulevienkin sukupolvien keskuudessa.

Jäsenistö

- ★ Johannes-Seura ylläpitää jäsenrekisteriä yhteistyössä Karjalan Liiton kanssa.
- ★ Toiminnan jatkuvuuteen kiinnitetään erityistä huomiota kehittämällä ja tukemalla mahdollisuuksien mukaan erilaisten Johannes-ryhmien yhteistoimintaa. Pyritään saamaan eri johannesryhmien aktiivihenkilöt seuran jäseneksi.

Juhlat ja jäsentapahtumat

- ★ Johannesjuhlat järjestetään yksipäiväisenä. Juhlien yhteydessä pidetään seuran sääntömääräinen syyskokous. Kevätkokous on huhtikuussa. Erilaisia jäsentapahtumia ja toimistotapaamisia järjestetään vuoden varrella.
- ★ Toimikunnat laativat omat suunnitelmansa vastuullaan olevista tapahtumista, jotka käsitellään johtokunnan tammikuun kokouksessa. Johtokunta laatii seuran ja toimikuntien toimintasuunnitelmien pohjalta vuosikalenterin, joka julkaistaan Johannekselaisessa.
- ★ Tapahtumista tiedotetaan pitäjälehdessä ja seuran kotisivuilla, joiden ajantasaisuuteen panostetaan aikaisempaa enemmän.
- ★ Seuran toimikuntatyöskentelyä pyritään vahvistamaan rekrytoimalla niihin uusia jäseniä nykyisten jäsenien lisäksi.
- ★ Toteutetaan Johanneskohvit maalis-, touko-, syys- ja marraskuussa yhtenä lauantaina. Samalla toimikunnat esittäytyvät vuorollaan ja jäsenillä on mahdollisuus tavata toisiaan.

Kotiseututyö

- ★ Seura jatkaa menetettyyn ja nykyiseen kotiseutuun liittyvän muisti- ja arkistotiedon keruuta. Jatketaan kotiseutuiltojen toteuttamista ja samalla kotiseututuntemuksen siirtämistä nuoremmille ikäpolville. Kotiseutuilloissa pyritään pitämään valokuvaesittelyjen lisäksi Johanneksen kyläesittelyt.
- ★ Sukuseurojen, koulupiirien ja kylätoimikuntien työtä tuetaan tiedotuksen, kokoontumistilojen ja mahdollisten yhteis tilaisuuksien muodossa. Kotiseututyössä huomioidaan erityisesti myös sotiemme veteraanien jättämä perintö.
- ★ Yritetään ratkaista uudet toimintatavat, joilla huolehditaan Johanneksen kirkonmäen ja hautausmaan muistomerkkien ympäristöstä ja kunnosta. Tilanteen salliessa pyritään viemään eteenpäin Johanneksen sankarihautausmaa-alueen kunnostusta yhdessä Sotavainajien Muistonvaalimisyhdistyksen kanssa.
- ★ Aloitetaan selvitystyö muistolaatan toteuttamiseksi seuran perustamispaikkakunnalle.

Matkat

- ★ Perinteinen talviristeily on saavuttanut suuren suosion, joten risteily järjestetään vuoden alkupuolella.
- ★ Varaudutaan kotiseutumatkojen pysähdyksissä pysymiseen vuoden 2023 ajan.
- ★ Järjestetään mahdollisuuksien mukaan kaksi kotimaan matkaa. Matkojen käytännön järjestelyissä turvaudutaan matkatoimistojen apuun seuran johtokunnan erikseen päättämillä tavoilla. Seuran, kylä- ja koulupiirien sekä sukuseurojen yhteistyötä matkojen järjestämisessä nivotaan yhteen tavoitteena matkojen toteutuminen jatkossakin.

Tiedotus- ja julkaisutyö

- ★ Pitäjälehti Johannekselainen on Johannes-Seuran keskeisin tiedotus- ja julkaisufoorumi. Kirjoittajiksi aktivoidaan jäseniä ja karjalaisuudesta kiinnostuneita.
- ★ Seuran kotisivujen käyttöä ja Facebook-sivuja painotetaan ja parannetaan tiedotuskanavina.
- ★ Jäi vain nimi sankarin -kirjaa markkinoidaan ja myydään jäsenistölle.
- ★ Muita julkaisuhankkeita toteutetaan tai niihin osallistutaan tapauskohtaisesti johtokunnan päätöksellä.

Toimisto

- ★ Seuran toimisto sijaitsee Kaarinassa, Piikkiön keskustassa, osoitteessa Myllytie 1, 21500 Piikkiö. Toimisto pidetään avoinna siten, että asiakkaiden on mahdollista hoitaa asioitaan myös henkilökohtaisesti. Toimisto tarjoaa kokoustiloja myös erilaisten johannesryhmien käyttöön. Aukioloajoista tiedotetaan pitäjälehdessä ja seuran kotisivuilla.

Yhteistyö

- ★ Seura toimii yhteistyössä muiden karjalaisten pitäjäseurojen ja yhteisöjen kanssa. Seura kuuluu Karjalaisten Pitäjähdistysten Liiton kautta Karjalan Liittoon.
- ★ Seura jatkaa alueellista kuntayhteistyötä sekä yhteydenpitoa Sovetskin aluehallinnon kanssa.
- ★ Seura jatkaa keskusteluita Venäjän ortodoksikirkon, Inkerin kirkon Viipurin Pyhän Pietarin ja Paavalin seurakunnan ja Johanneksen seurakunnan kanssa ja samalla valvotaan jäsenistön etuja, koska ortodoksikirkon rakentaminen on käynnistynyt Johanneksen kirkon muistomerkkialueelle.
- ★ Aloitetaan yhteydenpito Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry:n kanssa.
- ★ Yhteydenpitoa ns. johanneskuntien (Kaarina, Lieto, Paimio) kanssa jatketaan ja mietitään uusia toiminnanmuotoja.

Hietaniemen Sankarihautausmaan kynttilämeri. Kuva: Heli Sirkesalo

*Toivotamme kaikille
Hyvää Joulua
ja Onnellista Uutta Vuotta*

– Lehtitoimikunta & lehden taittaja –

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:
Johannes-Seura ry

Toimisto:
Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118
Avoinna: **kerran kuukaudessa keskiviikkona** klo 12-17 ja kuukauden **ensimmäisenä ja kolmantena arklauantaina** klo 10-15. (ks. sivu 2)
www.johannes.fi
sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:
Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö
Puh: 050-3541 363
Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:
Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Hannu Sinkkonen, Kaija Sipilä, Heli Sirkesalo ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:
Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu, palstan maksimileveys 70 mm).
Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset:
- korkeus < 10 cm = 80 €
- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2023:
Vuosikerta (6 lehteä) 40 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 45 €. Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.
Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:
Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.
Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan, muu aineisto pyydetäessä.

Vastuu ilmoituksista:
Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisessa sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia Painopaikka: Tampereen Offsetpalvelu Oy